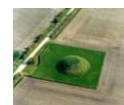

Evaluatierapport project Plangebied Goudse Pad te Alphen aan den Rijn, gemeente Alphen aan den Rijn

Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven

Projectnummer: V5181

Versie: 1.0

Status: Concept

In opdracht van: gemeente Alphen aan den Rijn

Rapportage: E. Eimermann, M. van der Linden,, W.A.M. Hessing

Plaats en datum: Amersfoort, 9 februari 2023

Niets uit dit werk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vestigia BV

Projectgegevens	
Initiatief	Nieuw deel Woonwagencentrum Goudse Rijpad
Toponiem / locatie	Goudse Rijpad
Plaats	Alphen aan den Rijn
Gemeente	Alphen aan den Rijn
Provincie	Zuid-Holland
Opdrachtgever	Gemeente Alphen aan den Rijn
Contactpersoon opdrachtgever	H. Paquay (Projectleider Gebiedsontwikkeling): hpaquay@alphenaandenrijn.nl T. de Smet (Teamleider Ontwikkeling Leefomgeving)
Bevoegd gezag	Gemeente Alphen aan den Rijn Stadhuisplein 1 2405 SH Alphen aan den Rijn
Adviseur	J. Noordervliet-van Zwienen Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH) 088 - 54 50 226 06 - 10 21 93 72 JNoordervliet@odmh.nl
Depot	Provinciaal Archeologisch Depot Zuid-Holland Westerplein 6 1901 NA Castricum
Contactpersoon	I. Riemersma 06 - 21 86 36 96 archeologie@pzh.nl
Uitvoerder en documentatie	Vestigia BV <i>Archeologie & Cultuurhistorie</i>
Projectleider	C. Koot, senior KNA-archeoloog
Projectmedewerkers veldwerk	E. Eimmermann, senior KNA-archeoloog (veldleiding), W.A.M. Hessing, senior KNA-archeoloog (Romeins specialist), M. van der Linden, KNA-archeoloog (GIS), T. Klerks, Bachelor-archeoloog (veldwerk), W. Jongbloed, Bachelor-archeoloog (veldwerk/metaaldetectie) J. van Es en L. Esselink (stage-studenten Saxion Archeologie HBO)
Medewerkers / specialisten uitwerking	W.A.M. Hessing (specialist Romeinse tijd), C. Koot (KNA Specialist Materialen), E. Eimmermann (KNA Specialist Materialen), M. van der Linden (specialist GIS), L. Esselink (stage uitvoering quickscan)
Uitvoering onderzoek	4 januari 2023: Inspectie onderzoeksgebied 9 t/m 11 januari 2023: Uitvoering veldwerk

Locatiegegevens		
Oppervlakte plangebied	Circa 6.314 m ²	
Diepte grondwerkzaamheden	Max. 1,5 m -maaiveld	
Huidig grondgebruik	Braakliggend terrein, voormalige autosloperij	
Onderzoeksmelding	5319613100	
Soort onderzoek	IVO-Proefsleuven	
RD-hoekcoördinaten van het plangebied	X: 107.161	Y: 458.373
	X: 107.277	Y: 458.370

Kaartblad (1:25.000)	31C
----------------------	-----

Controle	
Gecontroleerd door	W. Hessing, 8 februari 2023
Opgestuurd aan de opdrachtgever	Gem. Alphen a/d Rijn: 9 februari 2023
Acceptatie door het Bevoegd Gezag	
Acceptatie door het betreffende Provinciaal Depot Gelderland	

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	4
1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doel- en vraagstelling.....	6
1.3 Onderzoeksstrategie en -methode.....	7
1.4 Aanpassingen ten opzicht van PvE.....	7
1.5 Beheer documentatie en vondsten.....	8
2 Beoordeling resultaten veldwerk.....	8
2.1 Algemeen.....	8
2.2 Fysische geografie.....	9
2.3 Sporen.....	9
2.4 Vondsten.....	10
2.5 Monsters.....	14
3 Voorstel tot analyse.....	15
3.1 Landschap.....	15
3.2 Sporen en structuren.....	15
3.3 Vondsten.....	15
3.4 Monsters.....	15
4 Waardering, advies en recapitulatie onderzoeksvragen.....	16
4.1 Selectieadvies en uitwerkingsvoorstel.....	17
4.2 Recapitulatie onderzoeksvragen.....	19
4.3 Voorstel voor conservering.....	22
4.4 Opgave te deponeren en te deselecteren vondstmateriaal.....	22
Literatuur.....	23
Kaarten.....	23
Bijlage.....	23
Kaart 1: Ligging plangebied.....	24
Kaart 2: Alleputtenkaart.....	25
Kaart 3: Allesporenkaart.....	26
Bijlage 1: Waardering archeobotanie.....	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aan het Goudse Rijkpad te Alphen aan den Rijn werkt de gemeente in samenwerking met de bewoners aan de uitbreiding van de woonwagenstandplaats met 12 woonplekken. Het uitbreidingsdeel sluit aan op de bestaande woonstandplaats. De uitbreidingslocatie had als bestemming 'bedrijven' en bood huisvesting aan een aantal loodsen van plaatstaal en diende als locatie voor de autosloperij. Voor de uitbreidingslocatie bestaat een hoge archeologische verwachtingswaarde, aangezien de Romeinse weg langs de Rijn (Limes-route) door het plangebied loopt. Net oostelijk van het plangebied, bij het wegtalud voor de brug over de treinbaan en de N11, waren namelijk al eerder resten van de Limes met naast het wegtracé ook Romeinse bewoningsresten gevonden (Afbeelding 1).¹ In combinatie met het uitgevoerde vooronderzoek (bureau- en boorstudie) is daarom geadviseerd om in de vorm van een proefsleuvenonderzoek de hoge verwachting te toetsen. Dit advies is door het bevoegd gezag overgenomen. In de volgende afbeelding zijn de proefsleuven ten opzichte van de eerdere opgraving van het Goudse Rijkpad weergegeven:

Afbeelding 1: Plangebied (blauw omkaderd) in relatie tot de vindplaats Goudse Rijkpad, gelegen vlak naast het plangebied. Bron: Vestigia 2023-MvdL/ADC 2004.

¹ Vos en Blom 2004.

1.2 Doel- en vraagstelling

Doel van het onderzoek is vast te stellen of er in het plangebied sprake is (of kan zijn) van archeologische resten die door de ingrepen verstoord dreigen te worden en, indien mogelijk, uitspraken te doen over de waarde hiervan in termen van fysieke en inhoudelijke kwaliteit zoals zeldzaamheid.

Afhankelijk van wat wordt aangetroffen, kan mogelijk een bijdrage worden geleverd aan onderzoeksvragen in de NOaA 2.0 (Archeoregio Hollands veen- en kleigebied), de thema's in de Provinciale Onderzoekagenda Zuid-Holland (Romeinse Limes), en andere onderzoekagenda's, zoals de door de NLSS op te stellen onderzoeksagenda voor Romeinse Limes.

De algemene vraagstelling bestaat uit de volgende vragen:

Wat is de aard, omvang, conserveringstoestand en datering van de Romeinse sporen en vondsten in het plangebied, en hoe passen deze in de context van het Romeinse Limesonderzoek in West-Nederland?

Is de vindplaats behoudenswaardig en hoe scoort deze qua punten binnen de KNA-conforme waarderingssystematiek?

Deze vraagstelling dient te worden beantwoord aan de hand van de uitkomst op de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is de aard, fysieke kwaliteit en spreiding van de aangetroffen sporen en uit welke perioden dateren ze?
2. Wat is de aard, datering en samenstelling van de archeologische vondsten?
3. Bij aantreffen van archeologische structuren, hoe zijn deze te interpreteren en wat is de nadere datering?
4. Op grond van welke indicatoren is er sprake van één of meerdere vindplaatsen?
5. Wat is per vindplaats de omvang en ligt deze enkel binnen het plangebied of strekt deze zich ook buiten het plangebied uit?
6. Wat is per vindplaats de conservering en gaafheid van aangetroffen sporen, structuren en de diverse vondst categorieën?
7. Wanneer is de archeologische site in gebruik genomen en in onbruik geraakt en welke aanwijzingen (ook procesmatig) zijn daarvoor per vindplaats aanwezig?
8. Welke fasering is er binnen de vindplaats(-en) te onderscheiden?
9. Welke activiteiten zijn ten tijde van het in gebruik zijn van de locatie(s) in het gebied uitgevoerd?
10. Wat is per vindplaats de relatie met de omgeving, zowel wat betreft fysisch-geografische elementen als cultureel met vindplaatsen uit een gelijktijdige periode?
11. Welke deel van de vindplaats binnen het plangebied is behoudenswaardig en waarom en op welke wijze zijn deze in te passen?

Specifiek in relatie tot de resultaten van het naast gelegen onderzoek uit 2004:

12. In hoeverre lopen de aangetroffen bewoningsporen ten oosten van het plangebied door in westelijke richting?

13. Als dat zo is, is de aard van de bewoning vergelijkbaar en wat zijn eventuele afwijkingen?

14. Wat valt op basis van de combinatie van de resultaten te zeggen over aard en omvang van de nederzetting en het gebruikte areaal?

15. Wat zijn de aanwijzingen voor militaire dan wel civiele bewoning in de nederzetting?

16. Is er een verschil in datering van de Limesweg en die van de nederzetting?

Specifiek wanneer resten van de Limesweg worden aangetroffen:

17. Welk type /variant van de Limesweg is aanwezig: verhoogde agger, agger met beschoeiing, geen agger, bijzondere constructies?

18. Zijn er aanwijzingen voor bermsloten? Zo ja, op welke afstand van de kernweg?

19. Welke aanwijzingen zijn er voor het gebruikte materiaal in het wegdek: grind, schelpen, nederzettingsafval enz.?

20. Wat is de datering en of fasering van de aangetroffen delen?

21. Hoe verhouden weg en nederzetting zich ten opzichte van elkaar qua datering, verticale en horizontale stratigrafie, en vondstspreading?

1.3 Onderzoeksstrategie en -methode

Het veldwerk bestond uit een proefsleuvenonderzoek door middel van meerdere sleuven op één locatie. Binnen deze locatie zijn uiteindelijk negen proefsleuven aangelegd en is in totaal ca. 580 m² onderzocht. Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform het PvE, en de kwaliteitseisen van KNA 4.1 Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek.

De dekkingsgraad door middel van sleuven in het oostelijk deel is groter dan in het westelijk deel, omdat in het oostelijk deel meer spoortypen in relatie tot de vindplaats van het Goudse Rijpad worden verwacht (zie Afbeelding 1).

1.4 Aanpassingen ten opzicht van PvE

Bij aankomst in het veld bleek al snel dat enkele proefsleuven niet (geheel) aangelegd konden worden. Een drietal zones waren namelijk afgezet door middel van bouwhekken, omdat hier rustlocaties voor mogelijk aanwezige rugstreepadden waren gemarkeerd. De sleuven die afgezet waren (met name in het meest oostelijke deel), zijn naar inzicht van de aanwezige senior KNA-archeoloog verplaatst. In verband met de aanwezige bomen zijn nog enkele proefsleuven verschoven, om zo buiten de kruin van bomen te kunnen blijven.

Bij de aanleg van Werkput 1 was direct onder een puinlaag een verhardingslaag (beton en cement) met daaronder opgebracht zand en plastic zeil aanwezig. Dit pakket is aangebracht in verband met de inrichting als autosloperij. De bovenste laag van dit pakket is verwijderd met behulp van een tandenbak, waarna het opgebrachte zand en plastic zeil vervolgens zijn verwijderd met de gladde bak.

Na de aanleg van de werkputten 2 en 3, met concentraties aan Romeins vondstmateriaal en aanwezig grind, is besloten om één extra en korte proefsleuf (werkput 8) ten zuidoosten van werkput 3 aan te leggen, en om werkput 1 in zuidwestelijke richting uit te breiden (Zie het puttenplan op Kaart 2 achterin het rapport).

Uiteindelijk konden gezien de beperkingen negen proefsleuven aangelegd, met een gecombineerde oppervlakte van 575 m². In de werkputten 4 en 5 bleek sprake van grootschalige verstoringen door toedoen van de aanleg van een riolering.

1.5 Beheer documentatie en vondsten

De documentatie en beheer van de vondsten zijn tijdelijk opgeslagen bij Vestigia Archeologie & Cultuurhistorie en zullen na afronding van de op te leveren en goedgekeurde rapportage worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van de provincie Gelderland.

2 Beoordeling resultaten veldwerk

2.1 Algemeen

Bij de aanleg van de proefsleuven is eerst het vlak aangelegd op de diepte van het verwachte archeologische sporenniveau. Wanneer er geen sporen aanwezig waren op dit vlak, is ten behoeve van profieldocumentatie schaaftgewijs verder verdiept tot in de natuurlijke laag/ondergrond (tot in de top crevasse-achtige (spekkoek) afzettingen en deze lagen gemiddeld tussen -1,80 en -2,4m NAP). Bij aanwezigheid van vondstconcentraties zijn deze eerst ingemeten en is daarna deels verdiept tot onder de vondstlaag voor profieldocumentatie en eventueel hieronder aanwezige sporen.

De vlakniveaus van de werkputten 3 en 8 liggen aanzienlijk hoger (circa -1,6m NAP in wp3 en circa -0,8m NAP in wp8) dan de overige werkputten. Archeologische sporen en vondstmateriaal waren hier namelijk vrijwel direct onder het plastic aanwezig.

Het middelste deel van het plangebied (waar enkele loodsen/gebouwen hebben gestaan) was verstoord en eventuele sporen waren pas waarneembaar vanaf -2,0m NAP.

De werkputten 6 en 7 beslaan bijna de gehele breedte (zuidwest-noordoost) van het plangebied. In werkput 6 zijn mogelijk restanten van de Limesweg aangetroffen, welke op een steenworp afstand ligt van zandige afzettingen van een voormalige bedding van de Oude Rijn tot nevengeul (zie de Allesporenkaart van Kaart 3 achterin het rapport).

Afbeelding 2: Werkput 6, aanleg profiel met oeverwalafzettingen ter hoogte van mogelijke ligging Romeinse weg. Ter plekke is een pollenbak geslagen Bron: Vestigia 2023.

2.2 Fysische geografie

Voor het fysisch geografisch onderzoek zijn per werkput profielkolommen opgenomen. Aan de westelijke zijde van het onderzoeksgebied is een noord-zuid lengteprofiel gedocumenteerd, gezien de vermoedelijke resten van de (verspoelde) weg op de oeverafzettingen (werkput 6) en de ernaast gelegen beddingafzettingen (werkput 7). Ter hoogte van het vermoedelijke restant van de weg is een pollenbak ingeslagen, om de aard van de klei micromorfologisch te kunnen onderzoeken (met mogelijke klei-preparatie voor het weglichaam). Voor de uitwerking zullen de profielkolommen en het lengteprofiel resulteren in een zo-nw doorsnede (oost-west profiel haaks op de Rijnloop) en een zw-no doorsnede (zuid-noord profiel parallel aan de Rijnloop).

Aan de zuidoostelijke zijde, ter hoogte van de verlenging van werkput 1, richt de profielinformatie zich met name op het aanwezige grind met Romeins bouw materiaal en nederzettingsafval. In het midden van het terrein is vooral sprake van een grote verstoring door aanwezigheid van riolering (ter hoogte van de werkputten 4 en 5). In dit stadium van het onderzoek is het daarom niet geheel duidelijk hoe de relatie is tot de vermoedelijke wegresten aanwezig in de werkputten 1, 8 en 3 enerzijds, en het lengteprofiel van werkput 6 anderzijds. Voor de uitwerking zal getracht worden hier wel verbanden in aan te leggen.

2.3 Sporen

In totaal zijn 8 antropogene lagen/sporen aangemerkt (de natuurlijke laagnummers en recente verstoringen zijn buiten beschouwing gelaten: Tabel 1). De meeste sporen zijn van Romeinse aard, al is de top vaak geroerd met Nieuwetijsd aardewerk, vooral door toedoen van een nieuwetijsdse percelering in combinatie tot waarschijnlijke afklee-activiteiten en terugbrengen van stadsafval (de percelering sluit aan op de kadastrale historische situatie). Opvallend is dat ook in deze sloten Romeins vondstmateriaal is aangetroffen en dit toont dat tijdens het uitgraven en weer dichtgooien de Romeinse vindplaats logischerwijs werd doorsneden (zie Afbeelding 3). De sporen kennen een matige conservering in het vlak. De top van de nieuwetijsdse sporen zijn dusdanig verstoord tot vermengd met bovenliggende verstoring/opgehoogde grond, dat deze pas op diepere niveaus beter herkend worden (in het profiel zijn deze wel duidelijk zichtbaar). De sporen met een Romeins karakter zijn vooral opgemerkt door de aanwezigheid van Romeins vondstmateriaal in combinatie met grind.

Aard spoor	Aantal
Greppels/sloten	4
Laag - aardewerkconcentratie	2
Laag - cultuur/overig	2
Verstoringen (natuurlijk en antropogeen)	4
Overige laagnummers	8
Totaal	20

Tabel 1: Overzicht uitgegeven sporen.

Aan de oostelijke zijde van werkput 1 was hoger in het profiel dan elders een intact gebleven kleilaag aanwezig (S1001), met hierin Romeins materiaal (bouw materiaal, aardewerk, metaal, dierlijk botmateriaal) en grind. Binnen de uitbreiding van het onderzoek zette deze kleilaag zich door en bleek iets zuidelijker doorsneden door een noordwest-zuidoost georiënteerde nieuwetijsdse sloot (S1002). De sloot heeft onderin een venige vulling met daarboven een gestorte kleivulling die eveneens Romeins materiaal (met ook wat Nieuwetijsd aardewerk) bevat.

In werkput 2 ligt een Nieuwetijsdse sloot (S2001) in de lengterichting van de werkput. Naast Nieuwetijsd-aardewerk en enkele pijpekopfragmenten, kwamen ook hier in de vulling wat Romeins aardewerk (waaronder fragment van een terra sigillata-wrijfschaal met leeuwenkop) en grind naar voren.

Direct onder de verstoring in het meest noordoostelijke deel van werkput 3 werd een antropogene laag (S3001) met Romeins materiaal (bouw materiaal, aardewerk en een kleine bronzen draadfibula) en grind zichtbaar. De laag loopt in west-oostelijke richting. Direct ten zuiden hiervan is een smalle greppel aanwezig met hierin ook materiaal uit de Romeinse tijd. Dit spoor 3001 lijkt zich in werkput 8 door te zetten. Grote fragmenten van een platgedrukte middelgrote kruikamfoor, houtskool en verbrand bot verschenen direct onder de plastic afdeklaag en kunnen mogelijk in verband gebracht worden met de nederzettingssporen van de opgraving van het Goudse Rijpad.

Werkput 4 is nagenoeg helemaal verstoord, net als het meest westelijke deel van werkput 5. In het oostelijke deel van werkput 5 is wel een smalle noord-zuid georiënteerde greppel aanwezig. Aan de hand van het vondstmateriaal kan deze ook in Romeinse context worden geplaatst.

Een ca. 10 meter brede laag met grind en grindconcentraties bevindt zich in werkput 6 en lijkt in verband te kunnen staan met de loop van het Romeinse wegtracé. Enkele Romeinse aardewerkscherven bevestigen dit beeld verder, hoewel de top van deze laag ook enkele Nieuwetijdse aardewerkscherven bevat.

Werkput 7 bevat enkel beddingzandafzettingen van de Rijn of van een nevengeul, eventueel crevasse, parallel aan de hoofdstroom.

Afbeelding 3: Wrijfschaalfragment met leeuwenkopje in de vulling van de nieuwetijdse greppel S2001. Bron: Vestigia 2023.

2.4 Vondsten

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 56 vondstnummers uitgeschreven (tabel 2). De grootste concentraties aan vondstmateriaal bevinden zich in de werkputten 1, 3 en 8. Kleinere concentraties bevinden zich in de werkputten 6 en 3. In totaal gaat het om 729 stuks materiaal met een gewicht van ca. 25 kg (tabel 3). Per vondstcategorie volgen hier kort de resultaten van de uitgevoerde quickscan.

Put	Aantal vondstnummers
1	15
2	4
3	9
4	0
5	3
6	16
7	0
8	9
9	0
Totaal	56

Tabel 2: Overzicht aantallen vondstnummer per werkput.

Vondstcategorieën	Totaal aantal	Totaal gewicht (gram)
Gebruiks aardewerk, kleipijpen	345	12060
Steen (onbepaald- voornamelijk grind)	268	8462
Dierlijk bot	50	589
Keramisch bouw materiaal	31	3579
IJzer (ferro)	9	148
Koper/brons (MCU)	10	35
Verbrande klei/huttenleem	7	105
Vuursteen	4	42
Glas	2	7
Lood	1	544
Slak (onbepaald)	1	53
Overig/niet determineerbaar	1	0
Totaal	729	25624

Tabel 3: Overzicht per vondstcategorie: aantallen en gewicht.

Aardewerk

Het Romeinse aardewerk is onder te verdelen in gedraaid aardewerk (N=193) en handgevormd inheems-Romeins aardewerk (N=106). De verdeling is ongeveer 62% gedraaid en 38% inheems aardewerk. Daarnaast is een kleine component Nieuwetijds aardewerk aanwezig, met name roodbakkend geglazuurd aardewerk en een enkel majolica-fragment. Een drietal pijpenkopfragmenten zijn te koppelen aan de Nieuwetijdse sloten (2x een pijpenkop en 1x een steelfragment).

Aardewerk	Datering	Aantal	Gewicht (g)	Opmerking
Handgevormd	Romeins	107	2357	Late IJzertijd/inheems-Romeinse tradities
Gedraaid	Romeins	174	6598	verscheidene Romeinse baksels
Gedraaid	Nieuwe tijd	23	482	roodbakkend en majolica

Tabel 3: Aanwezig handgevormd en gedraaid aardewerk.

Voor wat betreft de hoofdcomponent van het Romeinse aardewerk bieden de importen een chronologische indicatie. Globaal genomen kan gesteld worden dat voornamelijk de 2^e eeuw vertegenwoordigd is. Nadere analyse zal uitwijzen in hoeverre ook een jongere 3^e-eeuwse of juist oudere 1^e-eeuwse component aanwezig kan zijn. De aanwezige verschillende Romeinse baksels van het Romeinse gedraaide aardewerk zijn in tabel 4 weergegeven. De enkele aardewerkscherven uitgevoerd in terra sigillata bestaan uit een versierd fragment (dier omlijst door een kartelrandje), een terra sigillata wrijfschaalfragment met gestileerde leeuwenkop op de buitenzijde, en een bodemfragment met makersstempel. Eén fragment kan als terra nigra worden bestempeld en bevat een streepversiering. Andere fragmenten bestaan uit verschillende soorten geverfd waar (Brunsting technieken A, B en C). Een fragment van een schubbenbeker (Brunsting techn. A) is onder het materiaal aanwezig. Onder het gladwandige materiaal is een fragment van een rooschaaltje opvallend te noemen. Een fragment van een olielamp is een opvallende component onder het materiaal en deze lijkt te passen aan het olielampfragment uit de opgraving van het Goudse Rijpad.² Verder is een component lowlands ware aanwezig in de bekende roodbakkende en grijsbakkende variant.

Baksel	Globale datering	Aantal	Gewicht (g)	Opmerking
terra sigillata	ROM(M)	7	223	waaronder bodem met stempel, Dragendorff wrijfschaal, versierde lijst
terra nigra	ROM(M)	1	3	streepversiering
geverfd, techniek A	ROM(M)	4	76	waaronder een schubbenbeker
geverfd, techniek B	ROM(M)	13	72	
geverfd, techniek C	ROM(M)	5	181	
geverfd, niet bepaald	ROM(M)	1	4	verweerd
gladwandig	ROM(M)	39	3287	waaronder een rooschaaltje
ruwwandig	ROM(M)	61	1519	waaronder een kurkurn
amfoor	ROM(M)	3	110	waaronder een type Spaans amfoor (olijfolie)
lowlands ware, red.	ROM(M)	15	473	grijs
lowlands ware, ox.	ROM(M)	18	602	roodbakkend
olielamp	ROM(M)	1	10	onderdeel
nog nader te bepalen	ROM(M)	6	38	mogelijk ruwwandig en een donkergrijs baksel met glimmers
totaal		174	6598	

Tabel 4: Quicksan gedraaid Romeins aardewerk, verschillende onderscheiden baksels.

Het handgevormde aardewerk valt vooral binnen de regionale Late IJzertijd en inheems-Romeinse heersende tradities. Aangezien het aardewerk in combinatie met de importen en uit dezelfde laag en sporen afkomstig zijn, is het aannemelijk dat beide aardewerktradities (gedraaid en handgevormd) gelijktijdig dateren, hoewel de mogelijkheid blijft bestaan dat het (deels) om een meer secundaire depositie kan gaan. Zo komen in de opvulling van de smalle greppel S3.002 gedraaid en inheems aardewerk tezamen voor. Een klein aantal fragmenten bevat roetsporen (N= tot 6) tot zijn secundair verbrand (N= tot 2). Opvallend onder het materiaal is een handgevormd randfragment met een dubbele rij indrukken op de schouder, dat wellicht als Menapisch aardewerk is te typeren.

Metaal

Middels metaaldetectie konden 19 fragmenten geborgen worden (Tabel 5). Naast enkele nieuwtijdse fragmenten zijn een aantal interessante (en vermoedelijk) Romeinse ijzeren en bronzen voorwerpen aanwezig. Zo zijn een deel van een kleine fibula (Vnr. 7), een mogelijke kop van een haarnaald (Vnr. 18), een bronzen leerbeslag (Vnr. 45) en twee koperen fragmenten van plaatjes met daarop mogelijk gestanst

² Vos en Blom 2004, 35 (Afbeelding 20).

tekst (enkele zichtbare gaatjes; mogelijk Tabula ansata (votieftablet)-achtig). Verder valt een loodprop op en mogelijk een Romeins loden gewicht betreft, maar in dit stadium nog niet nader is te duiden.

Vnr.	Spoor	Materiaal	Periode	Aantal	Gewicht (g)	Eerste determinatie
1	1920	MEF	NTL	1	24	bout
7	3001	MBR	ROM	1	1	draadfibula (veer met pin en boog aanwezig). Lengte = 3,6 cm
14	6001	MFE	NTL	1	67	moer
16	6001	MFE	NT	1	10	vierkante nagel (lengte 5,5 cm)
17	6001	MFE	NT	1	6	vierkante nagel (lengte 3,5 cm)
18	6001	MCU	ROM?	1	6	mogelijke kop Romeinse haarnaald
19	6001	MFE	NTM	1	18	vierkante nagel met kop (lengte >9,5 cm)
20	6910	MCU	NTM/L	1	2	knoop met oog aan achterzijde (ø 1,8 cm)
22	6910	MBR	NTL	1	2	leeuwencent 1883
23	6910	MCU	NTL	1	8	koperen pijpdeel
27	1001	MPB	ROM?	1	544	mogelijk loden gewicht
27	1001	MFE	NT	1	1	vierkante kop met nagel (lengte 3,3 cm)
28	1001	MFE	NT	1	4	vierkante nagel (lengte >3,8 cm)
30	1001	MCU	ROM?	1	4	deel plaatje met doorboring en tekst? (fragment Tabula ansata?)
34	1001	MCU	NTM/L	1	1	vingerring? (ø 1,7 cm)
35	1001	MCU	ROM?	1	6	plaatje met doorboring (fragment Tabula ansata?)
36	1001	MFE	NT	1	6	vierkante nagel (lengte >3,8 cm)
37	1002	MFE	NT	1	12	vierkante nagel met kop
39	1002	MCU	NT	1	4	knoop met oog aan achterzijde (ø 2,2 cm)
45	8001	MCU	ROM	1	1	leerbeslag (ronde vorm; ø 1,7 cm), mogelijk verzilverd
Totaal				19	703	

Tabel 5: Voorlopige determinatie metalen voorwerpen.

Metalen slakmateriaal

Een enkel fragment is afkomstig van een metalen slak. Nadere contextanalyse zal uitwijzen of deze aan de Romeinse vindplaats kan worden gekoppeld.

Keramisch bouwmateriaal

Onder het bouwmateriaal zijn enkele delen van Romeinse dakpannen (imbrices en tegulae) aanwezig. Bij de uitwerking zullen deze nader worden beschreven. Het vermoeden is dat deze voor verhardingsmateriaal van het weglichaam zijn gebruikt.

Glas

De twee stukjes glas betreffen industrieel glas van flesjes en dateren in de 20^e eeuw.

Dierlijk botmateriaal

De component dierlijk botmateriaal kan voor een groot deel aan de Romeinse vindplaats worden gekoppeld. Bij de uitwerking zal de relatie met het overige Romeinse materiaal nader onderzocht worden.

Steen

Naast vier fragmenten vuursteen valt het aandeel grind op. Dit grind is vrij zeker oorspronkelijk afkomstig van het Romeinse wegdek, maar nu in secundaire context. Grootte en type van het grind

kunnen bij de uitwerking nader in overeenstemming gebracht worden met het onderzochte weglichaam van de opgraving Goudse Rijpad. Verder zijn enkele stuks puimsteen tot ander natuurstenen fragmenten aanwezig (voor een deel bouwfragmenten). Tabel 6 geeft de voorlopige determinatie.

Vnr.	Spoor	Materiaal	Periode	Aantal	Gewicht (g)	Materiaal specifiek
1	1920	SXX	ROM	4	69	-
2	2001	SXX	ROM	3	23	1x kiezel 2x leisteen
4	2001	SXX	ROM	4	12	grind
6	3001	SXX	ROM	2	173	platte zandsteen en ronde kiezel
9	3002	SXX	ROM	11	56	kiezels
11	5001	SXX	ROM	7	211	kiezels
13	6001	SXX	ROM	1	14	grind
15	6001	SXX	ROM	1	75	kiezel
15	6001	SXX	ROM	2	4	leiste
24	6001	SXX	ROM	54	187	grind
26	6910	SXX	ROM	3	68	kiezels
32	1001	SXX	ROM	3	42	-
33	1001	SXX	ROM	50	2171	grind en keien
33	1001	SXX	ROM	2	1800	steen met graniet en kwarts
33	1001	SXX	ROM	1	552	tufsteen
40	1002	SXX	ROM	1	43	kiezel
41	3001	SXX	ROM	1	253	natuursteen met kwarts en graniet
41	3001	SXX	ROM	3	201	kiezels
43	3001	SXX	ROM	30	205	grind
47	8001	SXX	ROM	1	760	kei
47	8001	SXX	ROM	79	283	kiezels
48	8001	SXX	ROM	4	23	grind
51	8001	SXX	ROM	1	1237	tufsteen
56	5001	SXX	ROM	2	202	kiezels

Tabel 6: Voorlopige determinatie van het natuursteen.

2.5 Monsters

Naast een pollenbak op de positie van het vermoedelijke weglichaam in werkput 6 zijn monsters uit de beide Romeinse greppels genomen (Tabel 7). De monsters van de greppelvullingen S3022 en S5001 zijn door BIAAX Consult nader gewaardeerd op het voorkomen van archeobotanische resten. In de Bijlage zijn de resultaten opgenomen. Beide monsters zijn niet analyse-waardig, maar bevatten wel houtskool en een enkel graantje (emmer in dit geval). De aanwezigheid is een neerslag van bewoning in de omgeving.

Monster	Spoor	Mcode	Textuur	Verwerking	Periode	Opmerking
1	3002	MZ	Ks3	Gezeefd	ROM	greppel
2	5001	MZ	Ks3	Gezeefd	ROM	greppel
3	6920	MP	Ks3	Pollenbak	ROM	preparatie klei weglichaam?
4	1900	MA	Ks3	Afgestoten	9999	restand paalspoor?
5	1900	MA	Ks3	Afgestoten	9999	restand paalspoor?

Tabel 7: Overzicht uitgegeven monsternummers.

3 Voorstel tot analyse

3.1 Landschap

De kenmerkende profielkolommen zullen per locatie worden uitgewerkt om zo de fysische geografie meer parallel en meer haaks op de Rijnaftzettingen in kaart te kunnen brengen. In combinatie met de pollenbak zal het lengteprofiel nader gedigitaliseerd worden.

3.2 Sporen en structuren

Alle sporen en structuren zullen nader worden beschreven, waarbij een onderscheid gemaakt zal worden in historische sporen te koppelen aan voormalige kadastrale situaties en de situering van de Romeinse resten in relatie tot de Limesweg en de bewoningsresten, welke zijn opgegraven ten oosten van het plangebied en gerapporteerd in 2004 . Voor de koppeling met de data uit de opgraving van 2004 zal een nadere GIS-analyse dienen te worden.

3.3 Vondsten

Alle Romeinse vondsten zullen worden uitgewerkt naar periode en per artefacttype worden beschreven. De koppeling tussen een meer militaire en eerder nederzittingscomponent zal nader geanalyseerd worden.

3.4 Monsters

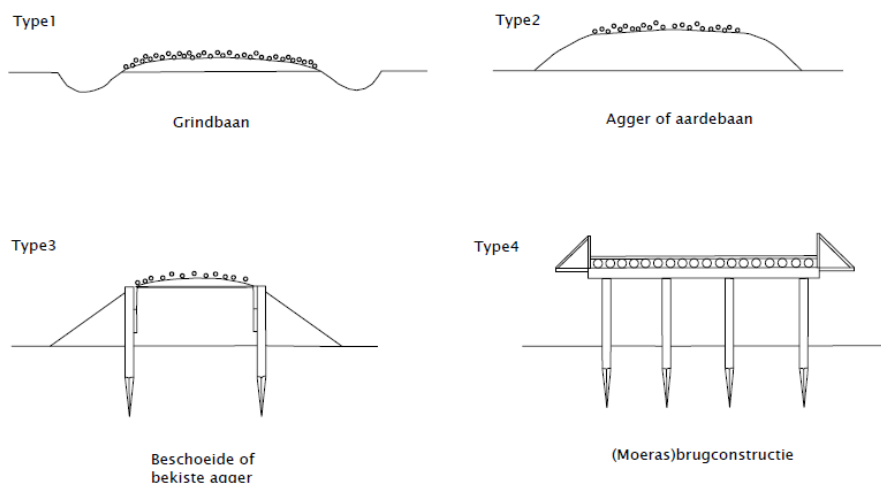
Op basis van de uitkomst van de waardering van de beide monsters uit de greppelvullingen, zal een onderbouwing voor een eventuele analyse gegeven worden. Voor een duiding van het weglichaam is het voorstel op micromorfologisch niveau de pollenbk (MP Monster 3) nader te analyseren.

4 Waardering, advies en recapitulatie onderzoeksvragen

Hieronder volgt de beargumentering van de te beantwoorden onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen. Leidend voor het onderzoek zijn de volgende centrale vraagstellingen:

Wat is de aard, omvang, conserveringstoestand en datering van de Romeinse sporen en vondsten in het plangebied, en hoe passen deze in de context van het Romeinse Limesonderzoek in West-Nederland?

In het licht van de opgraving van het Goudse Rijpad (2004) gaat het binnen het plangebied ook om restanten van de Romeinse weg (maar zeer waarschijnlijk sterk geërodeerd, geëgaliseerd en grotendeels verspoeld) in combinatie met nederzettingsresten. Het koppelen van de gegevens aan die van het Goudse Rijpad zal meer inzicht verschaffen in de aard, omvang en datering van dit soort type vindplaatsen als onderdeel van het Romeinse Limesonderzoek. Er is nog weinig grip op dergelijke locaties waar sprake is van bewoningsresten en resten van de Romeinse weg, zonder dat overduidelijk sprake is van een nog aanwezige agger (weglichaam) en houtenconstructies niet (of nauwelijks) aanwezig lijken, of in ieder geval niet bewaard zijn gebleven. Het gebruik van verschillende wegtypen past in het beeld, zoals dat bijvoorbeeld bij de goed onderzochte regio rond het castellum van Utrecht-De Meern (de nieuwbouwwijk Leidsche Rijn) naar voren is gekomen. Zie hieronder een schematische weergave van de wegtypen voor West-Nederland naar aanleiding van het onderzoek te Leidsche Rijn. Wellicht kan het weglichaam ter plekke van het Goudse Rijpad als type 2, dan wel type 1 (met bermgreppels) worden beschouwd.

Afbeelding 3: Variatie aan constructiewijzen in West-Nederland (vooral op basis van het onderzoek te Leidsche Rijn/Utrecht), Bron: Luksen-Iltma 2010, 15, naar: Graafstal 2000.

Is de vindplaats behoudenswaardig en hoe scoort deze qua punten binnen de KNA-conforme waarderingssystematiek?

Aangezien hier sprake is van een vindplaats in de betekenis van een lineaire structuur met ernaast aanwezige greppels als indicatie voor in de nabijheid aanwezige bewoning (zoals uit de opgraving van het Goudse Rijpad naar voren is gekomen), kan een waardering van een archeologische monumentenzorgvindplaats opgesteld worden aan de hand van Bijlage IV van de KNA. De lineaire structuur kenmerkt zich door vondtsconcentraties met Romeins afval (aardewerk, dierlijk bot, metaalvondsten, bouw materiaal), in combinatie met concentraties aan grind. Het vondstniveau kan ook als nederzettingsafval worden bestempeld, maar kan (voor een deel) gebruikt zijn voor het opwerpen en verstevigen van het weglichaam. In combinatie met de eerdere opgravingsresultaten van het Goudse Rijpad lijken deze in ieder geval wel voor een deel als nederzettingmateriaal te kunnen worden

bestempeld, ook in combinatie met de twee min of meer haaks op elkaar staande (afwaterings-)greppeltjes met hierin vondstmateriaal (en niet als bermgreppels te verklaren).

Aangezien de Romeinse Limes in Europa een status als Unesco-monument heeft gekregen en ook delen van de Nederlandse Limeszone zijn aangewezen, is ook langs dit deel van de Rijn tussen Zwammerdam en Alphen a/d Rijn sprake van herinneringswaarde. Voor de omgeving van het plangebied is deze op gemiddeld gezet.

Op basis van de verscheidenheid aan vondstmateriaal in combinatie met de mogelijke restanten van de Romeinse weg kan de fysieke kwaliteit als gemiddeld worden beschouwd. De inhoudelijke kwaliteit is in combinatie met de opgravingsresultaten van het Goudse Rijkpad uit 2004 als hoog te bestempelen. Voor de Limes is de zeldzaamheid gemiddeld, maar zijn zowel de informatiewaarde en de ensemblewaarde hoog te noemen. Een deel van de vindplaats is wel verstoord door de aanleg van nieuwtijdse ontginningssloten en recente verstoring door aanleg van een riool. Tabel 8 gaat in op het behoudenswaardige karakter van met name het oostelijke deel van het plangebied, waar nader nederzettingafval en mogelijke resten van het weglichaam nog verwacht mogen worden.

Waarden	Criteria	Scores	
Beleving	Schoonheid	n.v.t	n.v.t
	Herinneringswaarde	Gemiddeld	2
Fysieke Kwaliteit	Gaafheid	Gemiddeld	2
	Conservering	Gemiddeld	2
Inhoudelijke Kwaliteit	Zeldzaamheid	Gemiddeld	2
	Informatiewaarde	Hoog	3
	Ensemblewaarde	Hoog	3

Tabel 8: Waardering van de lineaire structuur.

4.1 Selectieadvies en uitwerkingsvoorstel

Het behoudenswaardige karakter van een deel van het plangebied leidt tot het advies om De noordoosthoek van het plangebied vlakdekkend op te graven. Dit betreft ongeveer 600 m². Tevens geldt dat voor de locaties van de wallen, met hierop staande bomenrijen en struikgewas langs de zuid- en westrand, indien deze niet integraal gehandhaafd kunnen worden. Op basis van het uitgevoerde proefsleuven onderzoek is de verwachting dat het Romeinse sporenniveau hier nog intact is. Op Afbeelding 4 is het selectieadvies nader gevisualiseerd. De rood gestippeld omliggende gebied is aangewezen als opgravingslocatie. De grijze zones betreffen de wallen met hierop aanwezige bomenrijen tot struiken. Op het moment dat deze worden verwijderd en/of geëgaliseerd is het advies een nadere waardebeoordeling middels het aanleggen van enkele sleuven uit te voeren en bij aantreffen van Romeinse sporen door te starten naar een kleine opgraving. Dit biedt namelijk kansen om het verloop van de Romeinse oeverwal en het Limesweglichaam verder in zuidwestelijke richting nader te onderzoeken.

Dit advies is ingegeven door de overwegingen dat behoud *in situ* en het planologisch inpassen van het resterende deel van de vindplaats in de praktijk nauwelijks te realiseren zal zijn en dat deze inspanning vanuit archeologische monumentenzorg optiek nauwelijks meerwaarde heeft. Immers, het overgrote deel van de Romeinse vindplaats is in 2004 reeds opgegraven en binnen het plangebied ook deels verstoord en aangetast. De oorspronkelijke bovengrond is in het plangebied tenslotte al geroerd. De afdekking met een dikke laag puin en daaronder aanwezig plastic tot praktisch op de vondstlaag kan verdere degradatie (zoals verblauwing) van de archeologische resten tot gevolg hebben. Wat resteert bevat namelijk wel belangwekkende, wellicht onmisbare informatie voor de juiste interpretatie van deze vindplaats. Inpassing en de benodigde inspanning om toekomstig onderzoek op deze restlocatie veilig te stellen staan niet in verhouding tot mogelijke kenniswinst die dan eventueel nog geboekt kan worden. Toevoeging aan

het beeld van de huidige opgraving en die uit 2004 is daarom beter op zijn plaats. Na afronding van dit onderzoek kan de bestemming Waarde Archeologie komen te vervallen, waardoor er ook minder beperkingen gelden bij de nieuwe inrichting.

Het huidige Programma van Eisen met de hierin gestelde onderzoeksvragen kan met een klein addendum voor de specifieke locatie van de opgraving/aanleg extra sleuven blijven gelden voor dit geadviseerde vervolgonderzoek.

Afbeelding 4: Selectieadvies met gericht vervolgonderzoek. Bron: Vestigia 2023/MvdL.

Voor wat betreft de vervolgstappen en de uitwerking en rapportage (afronding) van het onderhavige proefsleuvenonderzoek adviseert Vestigia het volgende:

1. Gezien het advies is de aanbeveling om de oosthoek en de te verwijderen bomenrijen op korte termijn op te graven en te integreren in het huidige onderzoek. De archeologische informatie blijft op die manier gebundeld binnen één rapportage.
2. Uitwerking van het onderhavige onderzoek vindt verder plaats conform de boven beschreven uitkomsten en de aanpak beschreven in het PvE. Voor het onderdeel van analyse van de geselecteerde vondsten (materiaal categorieën) en monsters stelt Vestigia op basis van de aantallen een offerte op.
3. Indien op korte termijn geen besluit kan worden genomen over dit advies tot vervolgonderzoek, dan verdient het aanbeveling dit evaluatierapport op te werken naar een IVO-P (proefsleuven) standaardrapport.

4.2 Recapitulatie onderzoeksvragen

De centrale vraagstellingen dienen te worden beantwoord aan de hand van de uitkomst op de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat is de aard, fysieke kwaliteit en spreiding van de aangetroffen sporen en uit welke perioden dateren ze?

De sporen bestaan naast enkele nieuwtijdse sloten, te herleiden ten de kadastrale historische gegevens, uit sporen behorende bij de Romeinse weg langs de Rijn met enkele vondstrijke lagen die behoren bij militair gerelateerde Romeinse bewoning in de Limeszone.

De meeste vondsten bevinden zich in oostelijke deel van het onderzochte gebied, en vormen een uitloper van de nederzettingssporen welke in 2004 zijn opgegraven ten oosten van het plangebied. De Limesweg-achtige zone is zowel in het oostelijke als het westelijke deel aanwezig maar is vanwege diepe recente verstoringen in het centrale deel wvan het plangebied verdwenen.

De fysieke kwaliteit van de sporen is gemiddeldt, maar ook nu is verder onderzoek nodig om meer zicht te krijgen in de aard en spreiding.

2. Wat is de aard, datering en samenstelling van de archeologische vondsten?

Het vondstmateriaal is hoofdzakelijk samengesteld uit Romeinse- en inheems-Romeinse aardewerkfragmenten, bouwkeramiek, steen, botmateriaal en metaal te dateren in voornamelijk de 2^e eeuw n. Chr. Bij verdere uitwerking kunnen wellicht meer precieze uitspraken gedaan worden.

3. Bij aantreffen van archeologische structuren, hoe zijn deze te interpreteren en wat is de nadere datering?

Aan de hand van het vondstmateriaal zijn de aangetroffen sporen/structuren op enkele sloten uit de Nieuwe tijd na te dateren in de 2e eeuw n Chr. en hebben te maken met de Limes-constructie. Bij de nadere uitwerking zal de relatie tot de Romeinse weg en erlangs gelegen bewoning geanalyseerd worden.

4. Op grond van welke indicatoren is er sprake van één of meerdere vindplaatsen?

Er is sprake van een archeologische vindplaats met de volgende componenten:De Limesweg-achtige structuur kenmerkt zich door een circa 10 meter brede grindrijke kleilaag met daarin sporadisch wat Romeins aardewerk en enkele greppels. Of de andere vondstlagen eveneens onderdeel zijn van de Romeinse weg, de nederzetting opgegraven in 2004, of een compleet losstaand fenomeen, zal uit verder onderzoek moeten blijken.

5. Wat is per vindplaats de omvang en ligt deze enkel binnen het plangebied of strekt deze zich ook buiten het plangebied uit?

De De bewoningssporen van de vindplaats manifesteren zich vooral in et oostelijke deel van het plangebied. Het verloop van het Romeinse wegtracé is nog niet geheel zeker vast te stellen, maar lijkt oorspronkelijk het gehele gebied te doorkruisen. Het centrale deel van het plangebied is echter vrijwel geheel verstoord. Nader onderzoek op de afgezette locatie aan de oostzijde tot onder de wallen met bomenrijen moet uitwijzen hoever de bewoning heeft doorgelopen. Aan de oostzijde van het plangebied heeft de bewoning (en de Romeinse weg) aangesloten op de in 2004 opgegraven locatie.

6. Wat is per vindplaats de conservering en gaafheid van aangetroffen sporen, structuren en de diverse vondst categorieën?

De conservering is op dit moment als gemiddeld te beschouwen. Zie verder het behoudenswaardige karakter van de vindplaats aan het begin van dit hoofdstuk en het afgegeven selectieadvies van hoofdstuk 5.

7. Wanneer is de archeologische site in gebruik genomen en in onbruik geraakt en welke aanwijzingen (ook procesmatig) zijn daarvoor per vindplaats aanwezig?

Verder onderzoek en koppeling aan de opgravingsresultaten uit 2004 zijn hiervoor noodzakelijk.

8. Welke fasering is er binnen de vindplaats(-en) te onderscheiden?

Nader onderzoek en koppeling aan de opgravingsresultaten uit 2004 zijn hiervoor noodzakelijk

9. Welke activiteiten zijn ten tijde van het in gebruik zijn van de locatie(s) in het gebied uitgevoerd?

Er lijken ook verschillende activiteiten te zijn uitgevoerd. Nader onderzoek en koppeling aan de opgravingsresultaten uit 2004 zijn hiervoor noodzakelijk.

10. Wat is per vindplaats de relatie met de omgeving, zowel wat betreft fysisch-geografische elementen als cultureel met vindplaatsen uit een gelijktijdige periode?

De profieldocumentatie en specialistisch onderzoek naar de bodemonsters zullen hier nadere inzichten op kunnen geven.

11. Welke deel van de vindplaats binnen het plangebied is behoudenswaardig en waarom en op welke wijze zijn deze in te passen?

Het oostelijk deel is behoudenswaardig. Verder dient er rekening te worden gehouden met een betere conservering onder de wallichamen van de huidige bomenrijen.

Specifiek in relatie tot de resultaten van het naast gelegen onderzoek uit 2004:

12. In hoeverre lopen de aangetroffen bewoningsporen ten oosten van het plangebied door in westelijke richting?

Dit zal bij de uitwerking nader behandeld worden. Vervolgonderzoek in het veld kan hier een nader antwoord op geven. Zowel in werkput 1 (oostelijke zijde) als in werkput 6 (westelijke zijde) lijken sporen van de Romeinse weg aanwezig, hoewel grote vondstconcentraties vooral in het oostelijk deel aanwezig zijn.

13. Als dat zo is, is de aard van de bewoning vergelijkbaar en wat zijn eventuele afwijkingen?

Dit zal bij de uitwerking nader onderzocht worden. Het vondsmateriaal lijkt vergelijkbaar (mogelijk is dat het fragment van het olielampje past aan een deel gevonden tijdens de opgraving Goudse Rijpad).

14. Wat valt op basis van de combinatie van de resultaten te zeggen over aard en omvang van de nederzetting en het gebruikte areaal?

Dit zal bij de uitwerking en koppeling met de gegevens uit 2004 nader beschouwd worden.

15. Wat zijn de aanwijzingen voor militaire dan wel civiele bewoning in de nederzetting?

Op basis van het vondsmateriaal en in relatie tot het regionale Limes-onderzoek zal dit nader onderzocht worden.

16. Is er een verschil in datering van de Limesweg en die van de nederzetting?

Vooraf op basis van het vondstmateriaal en in relatie tot de opgravingsresultaten uit 2004 zal dit nader onderzocht worden.

Specifiek wanneer resten van de Limesweg worden aangetroffen:

17. Welk type /variant van de Limesweg is aanwezig: verhoogde agger, agger met beschoeiing, geen agger, bijzondere constructies?

Zie hiervoor de centrale vraagstelling. Micromorfologisch onderzoek naar de pollenbak kan omtrent de opbouw en preparatie van een kleilichaam mogelijk een nader antwoord hierop verschaffen.

18. Zijn er aanwijzingen voor bermsloten? Zo ja, op welke afstand van de kernweg?

Op dit moment zijn deze er niet, maar nader veldonderzoek kan hier wellicht meer inzicht in geven.

19. Welke aanwijzingen zijn er voor het gebruikte materiaal in het wegdek: grind, schelpen, nederzettingsafval enz.?

Grind en nederzettings-/bouwafval.

20. Wat is de datering en of fasering van de aangetroffen delen?

Bij de uitwerking van het vondstmateriaal zal deze vraag nader worden beantwoord.

21. Hoe verhouden weg en nederzetting zich ten opzichte van elkaar qua datering, verticale en horizontale stratigrafie, en vondstspreading?

Bij de uitwerking en koppeling aan de gegevens uit 2004 zal deze vraag nader worden beantwoord.

4.3 Voorstel voor conservering

Het voorstel is om de conservering van de Nieuwetijdse metalen voorwerpen achterwege te laten en deze te deselecteren.

4.4 Opgave te deponeren en te deselecteren vondstmateriaal

Het voorstel is om al het gebruiksaardewerk, steen, dierlijk bot, keramisch bouwmetaal en de metaalslak te deponeren. Gezien het recente karakter wordt voorgesteld de enkele glasresten af te stoten. Voor wat betreft de metaalvondsten is het voorstel enkele fragmenten niet nader schoon te maken maar af te stoten. Tabel 9 en tabel 10 geven een overzicht van de materiaalcategorieën. Tabel 10 gaat specifiek in op de conservering van de metaalvondsten.

Vondstcategorieën	Totaal aantal	Totaal gewicht (g)	Selectie/deselectie	Aard, toestand
Gebruiks-aardewerk, handgevormd	345	12060	deponeren	redelijk, gefragmenteerd
Verbrande klei/huttenleem	7	105	deponeren	redelijk, gefragmenteerd
Glas	2	7	deselectie	gefragmenteerd, recent
Metaal, indet.	19	203	Zie Tabel 10	Zie tabel 10
Metaalslak	1	53	deponeren	fragment
Overig/niet determineerbaar	1	1	deselectie	slecht
Dierlijk botmateriaal	50	589	deponeren	redelijk, gefragmenteerd
Steen	272	8504	deponeren	restant weglichaam (grind, kiezels) en enkele bouwfragmenten (tufsteen)

Tabel 9: Overzicht voorstel deponeren en deselecteren vondstmateriaal

Vnr.	Spoor	Materiaal	Periode	Aantal	Gewicht (g)	Selectie/ (conserveren/deponeren)/deselectie (afstoten)
1	1920	MEF	NTL	1	24	Afstoten en deselectie: bout
7	3001	MBR	ROM	1	1	Conserveren en deponeren: draadfibula
14	6001	MFE	NTL	1	67	Afstoten en deselectie: moer
16	6001	MFE	NT	1	10	Afstoten en deselectie: vierkante nagel (lengte 5,5 cm)
17	6001	MFE	NT	1	6	Afstoten en deselectie: vierkante nagel (lengte 3,5 cm)
18	6001	MCU	ROM?	1	6	Reinigen, conserveren en deponeren: mogelijke kop Romeinse haarnaald
19	6001	MFE	NTM	1	18	Afstoten en deselectie: vierkante nagel met kop (lengte >9,5 cm)
20	6910	MCU	NTM/L	1	2	Afstoten de deselectie: knoop met oog aan achterzijde (ø 1,8 cm)
22	6910	MBR	NTL	1	2	Afstoten en deselectie: leeuwencent 1883
23	6910	MCU	NTL	1	8	Afstoten en deselectie: koperen pijpdeel
27	1001	MPB	ROM?	1	544	Reinigen, conserveren en deponeren; mogelijk loden gewicht
27	1001	MFE	NT	1	1	Afstoten en deselectie: vierkante kop met nagel (lengte 3,3 cm)
28	1001	MFE	NT	1	4	Afstoten en deselectie: vierkante nagel (lengte >3,8 cm)
30	1001	MCU	ROM?	1	4	Reinigen, conserveren en deponeren: deel plaatje met doorboring en tekst? (fragment Tabula ansata?)
34	1001	MCU	NTM/L	1	1	Conserveren en deponeren: vingerring? (ø 1,7 cm)
35	1001	MCU	ROM?	1	6	Reinigen, conserveren en deponeren; plaatje met doorboring (fragment Tabula ansata?)

Vnr.	Spoor	Materiaal	Periode	Aantal	Gewicht (g)	Selectie/ (conserveren/deponeren)/deselectie (afstoten)
36	1001	MFE	NT	1	6	Afstoten en deselectie: vierkante nagel (lengte >3,8 cm)
37	1002	MFE	NT	1	12	Afstoten en deselectie: vierkante nagel met kop
39	1002	MCU	NT	1	4	Afstoten en deselectie: knoop met oog aan achterzijde (ø 2,2 cm)
45	8001	MCU	ROM	1	1	Reinigen, conserveren en deponeren: leerbeslag (ronde vorm; ø 1,7 cm), mogelijk verzilverd
Totaal				19	703	

Tabel 10: Selectie- en deselectievoorstel met te ondernemen acties als reinigen, conserveren en deponeren (voorwerpen ter deponering zijn geel gemarkeerd).

Literatuur

Schoute, N./Hessing, W.A.M., 2022: *Plangebied Goudse Pad te Alphen aan den Rijn, gemeente Alphen aan den Rijn. Programma van Eisen ten behoeve van een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van Proefsleuven (IVO-P)* (Vestigia-rapport V2354).

Luksen-Ijtma, A., 2010: *De Limesweg in West Nederland. Inventarisatie, analyse en synthese van archeologisch onderzoek naar de Romeinse weg tussen Vechten en Katwijk*, opdrachtgever Radboud Universiteit Nijmegen, gemeente Utrecht (Basisrapportage Archeologie 40).

Vos, W.K./Blom E., 2004: *Definitief Archeologisch Onderzoek in Alphen aan den Rijn langs het Goudse Rijkpad*, Amersfoort (ADC rapport 226).

Kaarten

Kaart 1: Ligging plangebied

Kaart 2: Alleputtenkaart

Kaart 2: Allesporenkaart

Bijlage

Bijlage 1: Waardering archeobotanische resten (BIAX Consult)

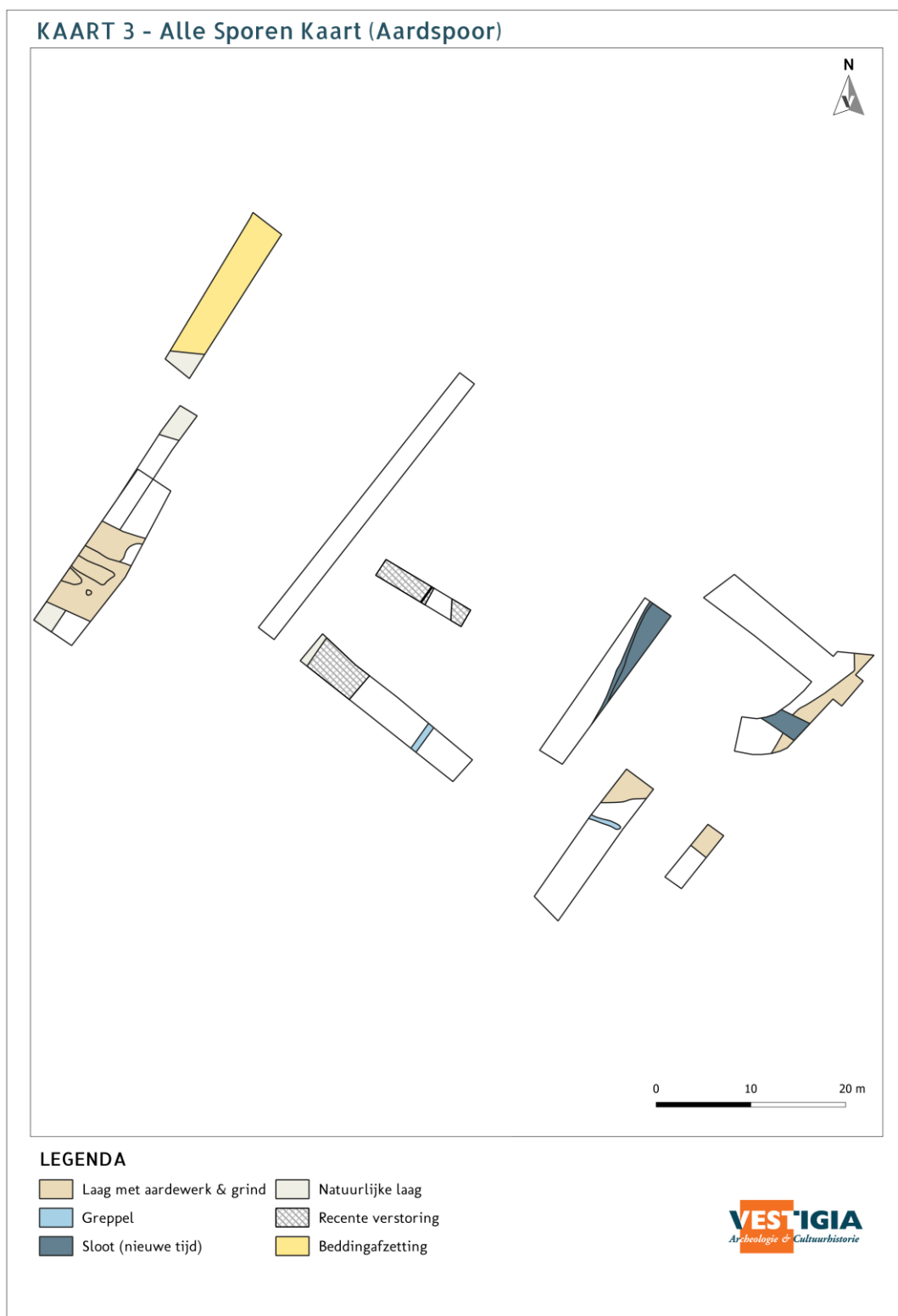
Kaart 1: Ligging plangebied

Kaart 2: Alleputtenkaart

Kaart 3: Allesporenkaart

Bijlage 1: Waardering archeobotanie

Goudse Rijnpad-Alphen aan de Rijn V22-5181 (BIAX code GRPAD), resultaten van de inventarisatie. Verklaring: v= verkooft, o = onverkooft, + = 1-10 resten, ++ = 11-100 resten, +++ = >100 resten, ++++ = >1000 resten. U = uitstekend, G = goed, R = redelijk, M = matig, S = slecht.	
1	mnr.
2	spoomr
3	put
4	vlak
5	datering
6	Romeinse tijd
7	Romeinse tijd
8	cultuurgewassen (v)
9	kafresten (v)
10	wilde planten (v)
11	soortvariatie (v)
12	4
13	R
14	R
15	kwaliteit (v)
16	cultuurgewassen (o)
17	kafresten (o)
18	wilde planten (o)
19	soortvariatie (o)
20	>10
21	R
22	kwaliteit (o)
23	cultuur-/gebruiksgewassen
24	emmer
25	grasland
26	sub-recent macroresten
27	wilde planten van
28	determineerbaar houtskool (frg.)
29	+++
30	aardewerk
31	visgraten/-vertebral bone
32	bot
33	mollusken
34	insecten
35	analyse macroresten
36	nee
37	nee
38	kosten macrorestenanalyse*

* kosten exclusief rapportage